

॥ ४४ ॥ इति त्वीपर्वणि त्रैलोक्ये आरत आबदीये प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥ ५३ ॥ तत इति ॥ १ ॥ एषामरणांता अत उस्तिष्ठशोकेत्यज ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ भावोत्तरमभावोद्धि
 कयाचिचतुष्यपेक्षयेति न्यायेन कृत्स्नप्रपञ्चस्याभावो ब्रह्मतदादीनि भावोनामरूपात्मकतातन्मध्यानि तथाऽभावनिधनानीति तथाच आदावतेचयन्नास्तिवर्तमानेपित्तत्वेति न्यायेन मध्येव्यभावभूतानां
 वैशंपायन उवाच एवमाश्वासितस्तेन संजयेन महात्मना ॥ विदुरो भूय एवाह बुद्धिपूर्वपरंतपः ॥ ४४ ॥ इति श्रीमहाभारते स्त्रीपर्वणि जलप्रदानिकप० विशो
 ककरणे प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥ ४३ ॥ ॥ ४३ ॥ वैशंपायन उवाच ततो मृतसमैर्वाक्यैर्लार्हादयन्पुरुषर्षभ ॥ वैचित्रवीर्यविदुरो यदुवाच निबोधत ॥
 ॥ १ ॥ विदुर उवाच उत्तिष्ठ राजन् किं शेषे धारयात्मानमात्मना ॥ एषा वै सर्वसत्त्वानां लोके श्वर परा गतिः ॥ २ ॥ सर्वे क्षयांता निचयाः पतनांताः समुच्छ्रयाः ॥
 संयोगाविप्रयोगांता मरणांतं च जीवितं ॥ ३ ॥ यदा शूरं च भीरुं च यमः कर्षति भारत ॥ तान् किं न योऽस्यंति हि ते क्षत्रियाः क्षत्रियर्षभ ॥ ४ ॥ अयुध्यमानो भ्रियते
 युध्यमानश्च जीवति ॥ कालं प्राप्य महाराजन कश्चिदतिवर्तते ॥ ५ ॥ अभावादीनि भूतानि भावमध्यानि भारत ॥ अभावनिधनान्येव तत्र कापरिदेवना ॥ ६ ॥
 न शोचन्मृतमन्वेति न शोचन्धियते नरः ॥ एवं सां सिद्धिके लोके किमर्थं मनुशोचसि ॥ ७ ॥ कालः कर्षति भूतानि सर्वाणि विविधान्युत ॥ न कालस्य प्रियः कश्चिन्न
 द्वेष्यः कुरु सत्तम ॥ ८ ॥ यथा वायुस्तृणाग्राणि संवर्तयति सर्वशः ॥ तथा कालवशं यांति भूतानि भरतर्षभ ॥ ९ एकसार्थप्रयातानां सर्वेषां तत्र गामिनां ॥ यस्य का
 लः प्रयात्यग्रे तत्र कापरिदेवना ॥ १० ॥ न चाप्येता न्हता न्युद्धे राजन शोचितुमर्हसि ॥ प्रमाणं यदि शस्त्राणि गतास्ते परमां गतिं ॥ ११ ॥ सर्वे स्वाध्यायवंतो हि सर्वे
 च चरितव्रताः ॥ सर्वे चाभिमुखाः क्षीणास्तत्र कापरिदेवना ॥ १२ ॥ अदर्शनादापतिताः पुनश्चादर्शनं गताः ॥ नैते तव न तेषां त्वं तत्र कापरिदेवना ॥ १३ ॥ हतोपि
 लभते स्वर्गं हत्वा चलभते यशः ॥ उभयं नो बहू गुणं नास्ति निष्फलतारणे ॥ १४ ॥ तेषां कामदुग्धान् लोकानिन्द्रः संकल्पयिष्यति ॥ इन्द्रस्यातिथयो ह्येते भवंति भरत
 र्षभ ॥ १५ ॥ न यज्ञैर्दक्षिणावद्भिर्न तपोभिर्न विधया ॥ स्वर्गं याति तथा मर्त्या यथा शूरारणे हताः ॥ १६ ॥ शरीराग्निषु शूराणां जुहुवुस्ते शराहुतीः ॥ हूयमानान् शरां
 श्रैव सेहुस्ते जस्विनो मिथः ॥ १७ ॥ एवं राजंस्तवाचक्षे स्वर्ग्यं पथानमुत्तमं ॥ न युद्धादधिकं किंचिदक्षत्रियस्येह विद्यते ॥ १८ ॥

तेषां स्वमेषु प्रतीयमानानां विवनाशे व्यर्थः शोक इत्यर्थः ॥ ६ ॥ सां सिद्धिके स्वभावसिद्धे ॥ ७ ॥ ८ ॥ संवर्तयति स्ववशं नयति ॥ ९ ॥ तत्र गामिनां परव्रगमनशीलानां यस्य काल उपस्थितः सोऽप्येप्रयाति
 ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ अदर्शनादज्ञानात् ॥ १३ ॥ नोऽस्माकं क्षत्रियाणां ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ आचक्षे कथयामि ॥ १८ ॥